Ч. 220 (12.586). Львів, субота 4. жовтня 1930. Poczt'owa opłata z'ryczałtowana. Рік LI.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДНЯ РАНО

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок ч. 10, II. пов.
Конто почт. щадн. 143.322.
Адреса для телеграм: „Діло", Львів.
Головний Редактор приймає від 11—12 год. перед полуднем.
Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА В КРАЮ:
Місячно 5·00 зол.
Чвертьрічно 15·00 „
Піврічно 27·50 „
Річно 55·00 „
ЗА ГРАНИЦЕЮ: В Америці 1 долар. Франції, Голяндії, Бельгії 30 фр. фр. Італії 7·50 зол., Німеччині 7·50 зол. Швайцарії 5 шв. фр., Чехословаччині 30 ч. к., Румунії 150 лей, Болгарії 7·50 зол., Австрії 7·50 зол.— Зміна адреси 1 зол.

Телеф. Редакції: 29-41.
„ Друкарні: 29-26.
В СПРАВІ ОГОЛОШЕНЬ ЗВЕРТАТИСЯ ДО АДМІНІСТРАЦІЇ.
ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 25 сот.

Один спомин.

Реванжові настрої російського громадянства та становище рос. політ. лідерів до українців в 1915 році.

Був 1915 рік. Себто — другий рік світової війни. Для нас, українців з Росії, найбільш симпатичною була діяльність Союзу Визволення України, який повстав у Відні та складався з наших таки земляків, українців-наддніпрянців. І навпаки, для російської влади Союз Визволення України був усіблєнням *зради*, причому думку цю поділяла значна частина російського громадянства.

Тому, коли Г. Алексинський, б. член Державної Думи й до того-ж соціял-демократ, — умістив у „Современном Мірі" статтю проти Союзу Визволення України, наводячи дані про те, які є саме його члени й скільки саме корон і марок дістали від австрійського та німецького урядів, — преса цілої Росії передрукувала дані Алексинського, осуджуючи при цьому взагалі український рух.

Атмосфера для української громадської праці утворилася неможлива, тим більше, що й без того репресії загнали нас у підпілля. З леґальних організацій залишилося лише декільки українських товариських клюбів більше касинового характеру — і тому вони, як огнище національного руху, для всіх українців були аж надто важливі й цінні.

Укр. Студентська Рада, що кермувала *нелеґальною* діяльністю, делегувала кількох своїх членів до лідерів головніших російських партій, щоби домагатися від них виступів в обороні українського національного руху від закидів, що він є „німецькою інтриґою" й підтримується німецькими грішми.

На мене припало ведення переговорів в цій справі з лідером найвпливовішої російської партії, що мав світове імя, *П. М. Мілюковим*.

Проф. Мілюков заявив мені, що не має сумніву щодо того, що Союз Визволення України працює за німецькі гроші. Але що ані держава, ані громадянство не може за цю діяльність робити відповідальним цілий український рух в Росії. З огляду на нездорові тенденції в цьому змислі і влади і російського громадянства — признає слушним наше бажання боронитися. Що-правда, проф. Мілюков з тактичних мотивів відмовився виступити в обороні Союзу Визволення України, але заявив мені, що коли я напишу відповідну статтю й коли її цензура не сконфіскує, він дає для цього сторінки славної в ті часи ґазети „Речь".

Таку статтю я написав та й ще під заголовком: „В обороні Союзу Визволення України". Її дійсно видруковано в „Речі". І ціла російська преса, не дивлячись на те, що знаменитий публіцист, М. Меньшиков, назвав мене „зрадником", — від Петербургу до Владивостока *льояльно* її передрукувала. Прихильність значної частини російського громадянства виразно перехилилася в український бік.

У цьому випадку яскраво виявилася *політична культура* російського громадянства. Воно не пішло за сензацією, що розпалює, а за голосом розуму, що обєднує. І хоч воно не вірило в ідейну чистоту Союзу Визволення України, а проте уважало за потрібне звільнити від усяких підозрінь український громадсько-національний рух, бо чудесно знало, що війна мусіла скінчитися колись, а звязок з українцями війною не вичерпувався. Вожди російського громадянства дивилися наперед, ставлячи питання: „а що далі?" „Союз Визволення України" — це часове явище; український рух — явище глибоке й історичне. Тому вони відразу приборкали реванжові інстинкти, знівелювали погромницьку публичну опінію й підвесли значіння українців, як *ідейного чинника* в загальноросійському *державному* житті.

Цікавим було й те, що п. Мілюков уважався за майбутнього премієр-міністра, п. Алексинський був одним з лідерів соціяльної демократії, імя якого було знане цілій Росії, а я був лише представником української громади. І коли моя інтервенція мала наслідки, то саме тому, що лідер кадетів обраховував в політичній грі не настрої *вулиці*, а *інтереси* держави — й у часи війни, й у майбутньому — в часі унормалізованих відносин...

О. Ковалевський.

Паневропа і Радянщина.

I.

Кожна спроба міжнародного порозуміння в Европі, чи то відносно зменшення зброєнь чи відносно скасування митних кордонів викликала все панічний переполох у колах московських можновладців. Більшовицькі шамани починали бити у бубни радянської преси, счиняли великий крик, намагаючись закляcти західно-европейську небезпеку. І небезпека минала, збільшуючи забобон більшовицького шаманізму. Але радісний галас на шпальтах більшовицької преси по кожній такій нещасливій спробі порозуміння має слушність лише почасти. Уперті спроби міжнародного порозуміння доказують у всякому випадку пекучу його потребу. А де є справжня потреба, там її задоволення є лише питанням часу. Дотеперішні заходи в напрямі інтернаціонального порозуміння давали досі лише деякі ідейні, але майже жадних конкретних результатів. Отже не диво, що й органи інтернаціонального єднання, Союз Народів та Паневропейська Унія в теорії виглядають цілком інакше ніж у практиці, а гучні промови на зборах Союзу Народів та енунціяції провідників Паневропи стоять у різкій суперечности до цілковитої інертности й безсилля цих органів міжнародного єднання у світовій політиці. Союз Народів, що мав би бути сумою сил своїх членів, у дійсности не виявляє активности ні одного зі своїх членів. При нападі більшовиків на Китай, наприклад, або в недавньому турецько-перському чи італійсько-югославянському конфлікті, Союз Народів виявив нову інертність. У справі оборони національних меншостей Союз Народів практично не виявляє нічим свого іствування. Можна булоб думати, що Союз Народів іствує взагалі на те, щоб увільнити своїх членів від обовязку мішатися в неприємні для них справи та давати їм змогу покликуватись на авторитет Союзу Народів.

Такий стан річей не може тривати довший час без цілковитого занепаду значіння Союзу Народів, що залишаючись у такому стані, ризикує статись щонайбільше небезпечним конкурентом Армії спасення. Але сучасні женевські сходини мають деякі познаки того, що цей безжурний час добігає свого кінця. Господарча кріза захопила й Америку та досягла в Европі небувалого ступіня. Міліони безробітних лежать важким тягарем на фінансах усіх великих держав, переходово за вийнятком Франції. Господарча скрута в Німеччині виявилась вже в небезпечнім соціяльно-політичнім конфлікті, який може мати небезпечні наслідки й у інших державах та дати більшовикам нарешті нагоду для нападу на Европу.

Плян Паневропи, що має перед усім на меті економічну санацію Европи викликав у Женеві цілком зрозуміле заінтересування. Але Паневропа в Женеві доказує між іншим слушність латинської приповідки, що коли двох робить те саме, то вони роблять таки не те саме. Паневропа Куденгове й Паневропа Бріяна далеко не те саме. Доля Паневропи в Женеві доказала також найвищий раз, що дипльомат думає одно, говорить друге, а робить третє. З цього виходить щось цілком інше ніж було на меті. У данім випадку ролі були поділені так, що Куденгове думав одно, Бріян говорив друге, а Гендерсон зробив третє; по чім Паневропа перестала бути справою тільки европейською. Чим є вже комбінацією ідей та умовин її переведення в життя. Ідея Паневропи зродилась як реакція на злидні Австрії, відтятої від старих джерел сирівців та ринків збуту, так само як християнство зродилось у колах поневолених і пригноблених. Ця ідея перейшла дуже швидко в еволюцію християнства та зробилась релігією сильніших у данім випадку проєктом провідника найзаможнішої европейської держави, добробут якої тримається в значній мірі на впорядкованих відносинах в Европі, а в першу чергу на роботоздатности Німеччини. Паневропа з психольоґічним підкладом наскрізь виснаженої Австрії не малаб виглядів на життя й поширення, для цього потрібна Франція, надвишка державної енерґії якої надає активности й ідеї Паневропа.

М. Данько.

Арештування бувш. пос. о. прал. Куницького і б. посла д-ра Ладики в Тернополі.

У вівторок 30. вересня ц. р. приїхав поспішним потягом зі Львова був. пос. о. пралат Леонтій Куницький, щоби на конференції з воєводою обговорити теперішні події у звязку з карними експедиціями на терені тернопільського воєвідства. О. прал. Куницький вже пів години по своєму приїзді до Тернополя був принятий воєводою Мошинським. Конференція тривала дві і пів години — від год. чверть на третю до три чверти на пяту й у ній кромі воєводи взяв участь ще також і начальник виділу безпеченства Жиборський. Обговорювано відому справу карних експедицій. О. прал. Куницький застерігся як найрішучіше, щоби теперішні пожежі стирт брати на рахунок котроїнебудь української національної леґалізованої партії як і проти збірної відповідальности за вчинки невідомих справців і накінець проти того, що нині діється по селах. Просив вкінці, щоби йому дозволено виїхати у Збаращину для успокоєння місцевого населення з відповідним письмом тому, щоби поліція не робила йому перепон і змісця не заарештувала. Відповідь воєводи була цього роду, що все українське громадянство поносить відповідальність за саботажі, бо витворило пригідну для цього атмосферу. О. прал. Куницький остав в Тернополі і переночував у був. пос. д-ра Степана Барана, щоби в середу 1. жовтня ц. р. пополудневим потягом поїхати до Збаража. В середу рано вийшов з мешкання д-ра Барана і пішов у відвідини до місцевого пароха о. каноніка Володимира Громницького. Там побув довший час і около пів до дванацятої вполудне вертав назад до д-ра Барана. По дорозі спинили його поліційні аґенти і відвели до комісаріяту поліції в маґістраті, де списали з ним короткий протокол. В год. 12. прийшов до д-ра Барана постерунковий зі запискою від о. прал. Куницького, щоби передати через постерункового його подорожну торбу. Було вже ясно, що о. Куницького арештовано. Около пів до першої впол. заїхало на вул. Пілсудського (давніше Залізничу) перед браму, де міститься слідчий відділ, крите авто і за хвилю вийшов з подвіря о. Куницький в товаристві двох поліційних аґентів, які разом з ним всіли до авта, почім авто сейчас відїхало вулицями Пілсудського, Коперника і Тарновського в напрямі залізничого мосту. Де виїхало авто невідомо.

Тут певні, що о. Куницького вивезено до Берестя над Бугом з політичних мотивів як бувшого посла до сойму.

Того самого дня — в середу 1. жовтня —

в год. 8. рано прийшли поліційні агенти до канцелярії адв. д-ра Дмитра Ладики в Тернополі (бувшого посла з листи українських соц. радикалів) і його сейчас забрали до поліційного комісаріяту, а опісля до слідчого відділу. Рівночасно заряджено ревізію в його канцелярії. В год. 5. попол. в середу 1. жовтня ц. р. д-р Ладика знаходився ще в поліції і до нього не допущено нікого. Що з ним станеться, покищо невідомо.

АРЕШТУВАННЯ Б. ПОСЛА Д-РА МИХ. ЗАХІДНОГО.

Дня 1. жовтня арештовано в Бережанах б. посла (з УПП) д-ра Михайла Західного.

АРЕШТОВАНІ ДОСІ Б. УКРАЇНСЬКІ ПОСЛИ.

Досі арештовані такі б. українські посли: 1) о. прал. Л. Куницький, 2) Целевич Волод.; 3) Палїів Дм.; 4) д-р С. Баран; 5) Ліщинський Іван; 6) Кузик Степан; 7) Заваликут Іван; 8) Кувько Антін; 9) Вислоцький Олександер; 10) Яворський Олекс.; 11) Максимович Антін — всі з УНДО; 12) д-р Ладика Дм.; 13) д-р Когут Осип — обі соц. радикали; 14) б. пос. Васильчук Павло (сельсоюз); 15) б. сен. Колицький Сергій (б. член сельробу правиці); 16) б. пос. д-р Михайло Західний (УПП).

РНО і вибори.

По нарадах російських політичних організацій у Варшаві, Берестю, у Львові та Вильні — інформують „Вядом. Українське“ — сподіються в Варшаві офіційного комунікату РНО в справі виборів. „Росіянам“ у Сх. Галичині дають вільну руку. Вони підуть до виборів правдоподібно з окремою листою. Натомісць росіяни з б. Конгресівки і „східних кресів“ схильні заключити виборчий бльок з ББ. Ходять поголоски, що ББ дає росіянам два мандати, з яких один мав би припасти старообрядчому кандидатові Піменові (чорносотенець з Виленщини), а другий п. Лелявському (натуралізованому в Польщі поміщикові-емігрантові з В. України, що пробуває стало у Львові та продовжує чорносотенну політику передвоєнних дудикевичівців), або Рощицькому (секретар правосл. синодальної канцелярії у Варшаві). Дивно вражає відсутність п. Серебреннікова серед тих кандидатів. Невже він не склонний до бльоку з ББ?

Складайте жертви на оселю українських робітників пера в Яміні!

Замкнення прив. народньої школи в Чорткові.

В перших днях вересня ц. р. на припоручення Шкільної Кураторії у Львові повітовий шкільний інспектор при помочі державної поліції замкнув приватну 4-клясову народню школу, утримувану від ряду літ кружком „Рідної Школи“ в Чорткові, як мнимо нелегально ведену. Управа кружка ще в травні цього року внесла удокументоване подання з просьбою дозволити їй вести цю школу і понесла великі кошти на адаптацію будинку, згідно з припорученням буд'вельно-санітарної комісії. Одначе Шкільна Кураторія досі подання не полагодила, а тепер школу замкнено.

Пацифікація.

ЗБАРАЖЧИНА.

В днях 25—28. вересня перейшла поліційна експедиція через отсі села збаражського повіту: **Нове Село, Сухівці, Шельпаки, Шили, Добромірка, Гушанка, Лозівка, Скорики.**

ТЕРНОПІЛЬЩИНА.

В останніх днях були ще карні експедиції в **Микулинцях, Кривках і Ладичині**, тернопільського воєвідства. Крім того в **Прошовій** була карна експедиція другий раз, а в **Купчинцях** і **Денисові** третій раз. — В селі **Токи**, пов. Збараж, карної експедиції не було.

ЧОРТКІВ.

За приналежність до Пласту арештував слідчий відділ тут. поліції дня 30. ц. м. Степана Олеськова, уч. 6. кл. гімн. з розвязаної української гімназії в Тернополі, а дня 1. ц. м. Мирослава Ростковича і Н. Карачка, уч. української прив. гімн. в Чорткові. Крім того зроблено в Чорткові ревізії в українській прив. гімназії, в бурсі, в кружку „Рідної Школи“, у п. Ірени Олеськової, Н. Добромильської, Івана Кароля, судді Івана Смеречинського і в д-ра Остапа Юрчинського та Володимира Пігута. Знайдені у декого легальні видання Пласту сконфісковано.

ЯРОСЛАВ.

Дня 22. вересня ц. р. в год. 5.15 вечором окружила (як колись) поліція в числі до 15 людей Повіт. Союз Кооператив та приступила до ревізії складу ПСК і його канцелярії. Ревізія тревала від год. 5.15 до 6.30 вечором. Після переглянення складу і канцелярії списано протокол з д-ром Петром Прибитківським та Іваном Крайчиком. Не найдено нічого.

Розвязання Українського Пластового Уладу.

1. Головний Виділ Українського Краєвого Товариства охорони дітей і опіки над молодою подає до загального відома зарядження властей про розвязання Українського Пластового Уладу, яке звучить:

„Lwowskie Starostwo Grodzkie. L. St. 1368/16 We Lwowie, dnia 25 września 1930 r. Ukr. Krajowe T-wo Ochr. dzieci i Opieki nad Młodzieżą. Likwidacja Oddziałów, Instytucji Przedsiębiorstw i tp. „Płasta“. Do Wydziału Głównego Stowarzyszenia Ukr. Krajowe T-wo Ochr. dzieci i Opieki nad Młodzieżą — na ręce przewodniczacego P. Modesta Karainickiego we Lwowie, ulica Sykstuska L. 43.

Lwowskie Starostwo Grodzkie wzywa Wydział Główny Ukr. Krajowego Tow. Ochrony dzieci i Opieki nad Młodzieżą we Lwowie do bezzwłocznego rozwiązania istniejących Oddziałów, Instytucji, Przedsiębiorstw i tp. „Płasta“, względnie „Ukr. Organizacji Płastowej“, oraz na zasadzie § 7. rozp. z dnia 20. IV. 1854 Dz. ust. Nr. 96 zakazuje na przyszłość jakiegokolwiek i w jakiejkolwiek formie organizowania takichże Oddziałów, Instytucji, Przedsiębiorstw i tp. czy to bezpośrednio, czy też pośrednio przez swoje Filje i Koła, gdyż działalność ta nie jest przewidziana w statucie tego Stowarzyszenia zatwierdzonym przez Urząd Wojewódzki Lwowski, reskryptem z dnia 1. 11. 1923 r. L. 1884/pr./1923 r. projekt zaś zmiany statutu w tym kierunku został odrzucony reskryptem Urzędu Wojewódzkiego Lwowskiego z dnia 18. 9. 1929 r. L. BP. 134/ t. 1929.

Ponadto zostało stwierdzone, iż „Naczelna Komenda Płastowa“, występująca bezprawnie jako sekcja, czy też komisja „Ukr. Krajowego Tow. Ochrony dzieci i Opieki nad Młodzieżą“ prowadzi świadomie na gruncie szkolnych drużyn płastowych działalność wyraźnie kolidującą z odnośnemi przepisami kompetentnych Władz szkolnych, wydając tym drużynom instrukcje i rozkazy, prowadząc rejestry członków tych drużyn, nakazując przedkładanie sobie i odbierając sprawozdanie kwartalne

ФЕЙЛЕТОН „ДІЛА“ З ДНЯ 4. ЖОВТНЯ 1930.

АЛЬФОНС ДОДЕ. 23)

МАЦІЦЬКИЙ

ПОВІСТЬ.

Тоді чорні оченята солодко зшилюють губи, а це значить: „Тільки всього?“ І відходять зітхаючи.

Коли їх нема, Маціцький у розпуці: „Ох! завтра безумовно мушу сказати...“

А завтра відкладає на другий день.

Врешті втомлений такою боротьбою, почуваючи, що ніколи не матиме сміливости сказати того, що відчуває, рішає, що все те напише... Одного вечора прохає паперу та чорнила, бо має писати дуже важний лист, о! страшенно важний... Чорні очі догадуються імовірно, що це за лист... ех! прехитрі ці чорні оченята!... Вже побігли за папером і чорнилом, кладуть їх перед недужим і відходять з усміхом.

Маціцький сідає писати; пише він всю ніч. А коли прийшов досвіток, бачить, що цей безмежний лист має всього три слова — розумієте? Ці три слова — найбільше красномовні з усіх можливих, і він певний, що вони зроблять велике враження.

А тепер обережно! Чорні очі ось-ось увійдуть.... Маціцький — схвильований; він уже приготовив лист і присягнув собі, що передасть його відразу... А буде це так: чорні очі війдуть і покладуть тарілку на столі: „Добридень, паве Даниле!“ Тоді він відповість їм сміливо: „Симпатичні чорні очі! ось тут для вас лист.“ Пс-ст! У коридорі наче щезест крик... Це чорні очі відходять... Маціцький тримає в руках лист. Його серце б'ється... він завмирає...

Двері відчиняються. Що за жах!

Замість чорних очепят входить стара відьма в очинах.

Маціцький не сміє розпитувати, у чому річ... Він спантеличений... Чому вони не прийшли?... Треба нетерпляче ждати до вечора... Лишенько! У вечір знову їх нема і на другий день нема, і на третій, і так далі.

Чорні очі прогнані. Їх відослали назад до сиротинського захисту і там зачинили їх на чотири роки аж до повнолітности... Чорні очі крали цукор!...

Прощавайте гарні дні проведені в недужні! Чорні очі щезли, а на їх місце прийшли знов учні... Що таке? вже початок шкільного року? Боже! які ці вакації короткі!

Від кількох тижнів Маціцький уперше сходить на подвіря блідий, худощавий, ще більше маціцький, як раніше... Вся гімназія прокидається. Її змивають згори вниз — коридори течуть водою. Ключі Віота кидаються скажено, як звичайно. Страшний Віо використав вакації і додав до свого правильника кілька §-ів і кілька ключів до своєї вязки. Маціцький мусить добре вважати на себе.

А учні напливають щодня... Чути: Гов! і п-рр!“ Перед ворота гімназії заїзджають почтові диліжанси, карити та вози, як у день роздачі свідоцтв. Деяких учнів бракує, зате на їх місце приїхали нові. Складають відділи. І цього року, як попереднього, Маціцькому знову дали „середняків“. Бідний бельферик уже труситься. Та хто його зна? Може цього року ці хлопчиська не будуть такі недобрі.

Шкільний рік починається в гімназійній каплиці великою музикою і Службою Божою. „Царю небесний!“ Пан директор у чорнім шлюсроку, з медалею на грудях. Поза ним увесь генеральний штаб професорів в офіційних уніформах. Один учитель із другої кляси, великий джигун, дозволив собі на білі рукавички і фантазійний капелюх. Пан Віо сильно невдоволений.

Знову гимн: „Царю небесний!“ Маціцький понад голови учнів глядить заздро на маєстатичні тоги професорів та їх відзнаки... Коли це він теж буде професором? Коли зможе відбудувати родинне огнище? Ах! скільки ще треба часу та труду!

„Царю небесний!“ Музика органів запаморочує його. Він радо заплакав би. Нараз в однім кутику під хорами бачить гарне обличча вкрите шрамами, всміхнене до нього... Цей усміх стає цілющим для Маціцького; він тішиться, що бачить знову о. Жермана і почуває себе бадьорим на душі...

Два дні пізніше нове свято. Імянини директора. У цей день — від віків! — уся гімназія йде поклонитись святому Теофілеві на „Леваду“, де розставлені столи з холодними закусками та бочки з вином. У такий день директор уже не жалує нічого, щоби його родинне свято найшло поважний відгомін, задовольнило його шляхотні почування і нічим не нарушило поваги науки.

Вже досвіта учні та професори сідають, де хто може, у довгі диліжанси прибрані в міські прапори і їдуть навскоки, а за ними два великі вози з вином і харчами. Напереді, у першім диліжансі, — достойники та орхестра. Сурми дістають знак, щоби почали. Тріщать батоги, теліпають дзвіночки, дзеленькотять тарілки і залізна посудина... Заспані мешканці міста виглядають через вікна, щоби подивитись на хоровід у честь директора.

(Продовження буде)

i inne z działalności tych drużyn, dalej 2) utrzymując łączność organizacyjną z wyraźnie nielegalnie istniejącymi Oddziałami „Płasta", wreszcie aprobując względnie 3) godząc się z akcją poszczególnych Oddziałów „Płasta", mającą wyraźnie antypaństwowy charakter.

Zakaz rozwijania jakiejkolwiek działalności „Płastowej" pociąga za sobą zakaz noszenia przez skautów ruskich mundurów i odznak płastowych.

Równocześnie wzywa się PT. do zlikwidowania w terminie 14-stu dni wszystkich już istniejących Oddziałów, Instytucji, Przedsiębiorstw i tp. „Płasta" i przedłożenia w tym terminie Starostwu Grodzkiemu we Lwowie s p r a w o z d a n i a z przeprowadzonej likwidacji „Płasta", a to pod rygorem rozwiązania Stowarzyszenia „Ukr. Krajowe Tow. Ochrony dzieci i Opieki nad Młodzieżą" we Lwowie wraz z jego Oddziałami.

Przeciw niniejszej rezolucji można wnieść odwołanie do Urzędu Wojewódzkiego Lwowskiego przez Lwowskie Starostwo Grodzkie do dni 14 stu licząc od dnia następnego po dniu doręczenia — odwołanie niema jednak mocy wstrzymującej.

Lwowski Starosta Grodzki:
G a l a s.

II. На основі цього зарядження Головний Виділ взиває усі філії, кружки й особи довіря Товариства:

а) припинити негайно всяку діяльність пластових Секцій, куренів і гуртків, які стояли під опікою філій, кружків, або осіб довіря Товариства;

б) зладити і предложити на адресу Головного Виділу виказ майна, яке має під цю пору даний пластовий відділ;

в) зберегти це майно у себе аж до дальших заряджень Головного Виділу.

Львів, дня 1. жовтня 1930.

ЗА ГОЛОВНИЙ ВИДІЛ:

Модест Каратницький вр. голова. **Роман Мармаш** вр. секретар.

З української преси.

„Нова Зоря" про сучасні події в краю.

В „Новій Зорі" з 2. жовтня 1930 р. (ч. 75) находимо передову статтю (несконфіскувану) п. н. „Слово до польського громадянства", в якій між іншим читаємо: „Що майно польських, а в останніх днях вже й жидівських, більших земельних власників в нашім краю паде жертвою вогню, це правда. Але хтож підкладає той огонь? Сам львівський воєвода п. Наконечніков-Клюковський на пресовій конференції сказав, що 50 проц. підпалів се не саботажі, а щось інше. Що саме? Це вже доповіла польська преса, яка вже кількома наворотами писала про спекуляції на обезпечення, спекуляції, що мають місце не тільки в нашім краю, але і в корінній Польщі. А других 50 проц.? На якій підставі приписується їх УВО? Чи зловлено на горячім вчинку хочаб одного з підпалячів та доказано йому приналежність до УВО? Чи цілллю УВО є нагаяти польським і жидівським великим земельним власникам готівку за збіжжа, яку інакше при нинішній конюнктурі на збіжевім ринку вони не так легко одержать? Та припустім, що половина підпалів це вчинок УВО. Але чиж може мирне українське населення відповідати за вчинки невідомої, невідповідальної, підпольної організації, на яку не має впливу, якої терористичних актів не апробує і з якої революційною діяльністю взагалі не солідаризується?

„Чи де в законом правлених державах карають загал за злочини одиниць? Чи де карають навіть *безсумнівних* злочинців (навіть убійників!) без переведення судової розправи і без судового вироку?

„Та польське громадянство й польські урядові чинники за недоказані вчинки УВО і за вчинки спекулянтів карають мирне українське населення краю. Карають без доказання вини і дуже важко. Карають як збірну громаду й індивідуально. Карають селян, інтелігенцію, молодь, навіть 11-літніх дітей в першій клясі гімназій, котрі розвязують.

„Ми ніколи не були і не є прихильниками УВО. Ми завсіди і тепер уважали і вважаємо терористичну роботу високо шкідливою для нашого народу. Отсе наше становище ми вже нераз відчеркували в „Новій Зорі" чи то з приводу поодиноких терористичних актів чи процесів УВО. Та виступаючи проти актів насильства невідповідальної, підпольної організації УВО, ми тим більш рішучо мусимо виступити і протестувати проти актів „реваншу" польського громадянства та проти такої „пацифікації" нашого краю, яку ведуть урядові чинники. А то з слідуючих причин:

„Помиляються польське громадянство й урядові чинники, коли думають, що такими „реваншами" і „пацифікаціями" осягнуть бажану ними ціль: втихомирити українське населення нашого краю та привязати його до себе і до держави. Такою політикою вони тільки роздратують українське населення до краю та пажечуть молоді й живіші його елементи якраз до УВО або до большевиків. А ця перспектива зовсім не усміхається величезній більшости українського громадянства в Польщі.

Та це дійсно грозить. Грозить це в першу чергу тій українській молоді, котра по розвязанню 3 українських гімназій опинилася в розпучливім положенню. Вона може становити дуже податний матеріял для всякого роду підпольних організацій, яких вістря буде звернене проти тих, що вибили її з дотеперішнього нормального життя. А знамениті зразки до наслідування вона матиме в тих тайних польських організаціях в колишній Росії й Австрії, які саме тепер так ґльорифікує значна часть польської преси і суспільности.

„Якже поступили би в таких випадках розважні люди? Ми не промовляємо за безкарністю. Але щоб карати в цілі поправи, на те треба безумовно доказати вину тих, котрих карається. За що покриваються горем тисячі невинних родин, ґорожан сего краю? А за що мають терпіти цілі громади і полоси краю, котрі ніякої, навіть найменшої участи в саботажах не брали? Чи ті громади і ті полоси краю мають до розпорядимости слідчих суддів, поліцію і весь потрібний апарат до вислідковування злочинців? Чи мають вони таку самоуправу, на основі котрої можнаб їх робити відповідальними за злочини, які діються в краю? І чи богато вимагаємо ми, коли кажемо не відтепер: Дайте відповідну самоуправу нашій землі, до чого польська держава зобовязалася і перед цілим світом і перед нами, а тоді нарід цеї землі буде відповідальний за повний порядок на ній. Це домагання рівно ясне, як справедливе. Всего того нещастя не булоб, якби був введений в життя закон цеї держави з 1922 р.

„Не бажаючи дальшого загострення українсько-польських відносин у краю, а зокрема не бажаючи, щоб серед українського громадянства взагалі й української молоді спеціяльно знаходили податний ґрунт підпольні організації і большовики, домагаємося, щоби польське громадянство й польські урядові чинники передовсім припинили негайно свої „реванжі" і „пацифікації". Зокрема домагаємося негайного реституовання всіх закритих українських шкіл. Домагаємося — в імя добра нашого краю та обох живучих в нім народів. В імя теперішности і будучности.

„Шлях до нормальних відносин у нашім краю не веде через „реванжі" і „пацифікації. Шлях той веде через усунення причин, які викликають ненормальні відносини. А причини ті аж надто добре відомі польському громадянству взагалі і польським урядовим чинникам зокрема. Це дотеперішня політика супроти українського населення. Політика, яка завсіди і всюди викликала і буде викликати ненормальні відносини і з правила доводила та буде доводити до катастроф.

„Підчеркуємо з притиском, що ми серед найтяжчих обставин нашого народу в цій державі ніколи не бажали і тепер не бажаємо собі відірвання українських земель від Польщі в цілі прилучення їх до большовицької держави. І тим більше право маємо запитати: чи не зовсім засліплені національною ненавистю чинники польського громадянства: Чи ви зовсім забули науку, яку дала вам і нам страшна історія наших взаємин? Чи ви забули, що навіть найстрашніша „пацифікація", переведена на наших землях Яремою Вишневецьким не довела до ніякої пацифікації, тільки навпаки — до страшного опустошення і до такого заогнення відносин, з якого не було вже виходу. Ні богацтво, ні найлучші сойми не становлять основи держави, а становить її одна справедливість, навіть супроти противника. Чи покажете ви її тепер?

„Отсі слова правди вважали ми своїм обовязком сказати на адресу польського громадянства. А нашому громадянству скажемо слова правди тоді, коли минуть ці страшні дні, в яких серед його болю психічно неможливо виступати з рефлексіями..."

Перевірюйте виборчі списки!

Від дня 27. вересня ц. р. по всіх виборчих обводових комісіях виложені до публичного перегляду виборчі списки. Кожний виборець — українець і українка — обовязаний перевірити, чи є записаний у списку. Коли хто не записаний, хай негайно внесе рекламацію, щоби його вписали.

ВИБОРЧІ СПИСКИ БУДУТЬ ВИЛОЖЕНІ ДО ПУБЛИЧНОГО ПЕРЕГЛЯДУ ЛИШЕ ДО 10. ЖОВТНЯ Ц. Р. Спішіться, щоби на списку не забракло ні одного виборця українця і українки, так само як ні одного нашого виборця не сміє забракнути в день голосовання при виборчій урні.

„Пшиспособєнє войскове" і саботажі.

Львівське „Пшиспособєне войскове" залізничників видало комунікат, у якому протестує проти „варварських метод боротьби українських саботажистів". На зборах 17. вересня це „пшиспособєне" закликало всіх залізничників збільшити сторожкість і совісність у виконуванні служби, щоби охоронити залізниці від руки саботажистів. Від 23. вересня на залізницях мають перебувати окремі стежі. Крім цього залізничники ухвалили вислати до львівської дирекції залізниць меморіял з домаганням: 1) усунути русинів з керуючих становищ на залізницях, а саме: зі становищ керівників стацій, шляхових відтинків, контрольорів і т. д.; 2) обсадити всі ці становища поляками; 3) вернути до служби поляків, усунених підчас редукцій, а усунути русинів, щоби зміцнити польську силу в залізничій службі й облекшити контролю над акцією саботажистів.

Постійна хроніка.

Із Риги прийшли вісти, що в Ленінграді розстріляно 17 православних священиків, яких судили за контрреволюційність. Розстріляних священиків силувано підписати антирелігійну заяву, але вони відмовились вчинити це і пішли на смерть.

За океаном.

Тріюмф української пісні.

Цілий тиждень відбувалася *у Вінніпеґу конвенція „Товариства Британських Лікарів"*. На цій конвенції було понад дві тисячі лікарів, з того біля 500 з Англії, Африки й Австралії. Конвенція закінчилася 29. серпня у Форт Ґері, який збудувала 20 миль від Вінніпеґу ще у 18-ому століттю компанія Гадсон Бей для безпечного ведення торговлі з індіянами. В тих історичних мурах, які своїм зверхнім і внутрішнім виглядом нагадують давні події з життя перших поселенців теперішньої Манітоби, була дня 29. серпня нова і важна для канадійських українців подія: з 70 українських грудей понеслася слава української пісні. Того дня співав для кількох тисяч анґлійців, що зібралися з цілого світу, *Хор Українського Народнього Дому під управою професора музики Евгена Турули*. Що хор Народнього Дому захопив своїм співом анґлійську публику, видно було з того, що всі слухали його з найбільшою увагою і за кожну пісню нагороджували хор ґрімкими оплесками. Найбільшою ознакою вдоволення анґлійських лікарів з хору Народнього Дому було вручення президентом „Товариства Британських Лікарів" хорові цінного дарунку в постаті великої срібної чаші з написом, що її дарує хорові „Товариство Британських Лікарів".

Другий такий тріюмф української пісні слід занотувати в *канадійськім місті Виндсор, Онтеріо*. Там відбувся 1. вересня ц. р. *великий канадійський польний фестівал*, у якому брали участь і злучені українські організації того міста. Фестівал відбувався в одному з парків при участи 15.000 платних видців. Українці були заступлені *двома хорами*, якими управляв п. *Франц Мартиняк*. Українські співаки й танцюристи відразу звернули на себе увагу видців. Ні одна з точок того свята не мала такого успіху, як виступи українців. Наші національні строї яскраво відбивали поміж строями інших народів своєю красою, а українські пісні й танці викликували безконечні оплески й овації канадійської публики.

Ці успіхи канадійських українців, одночасно з недавнім великим успіхом українського хору на концерті ґазети „Шикаґо Трібюн" у Шикаґо, є ще одним доказом на те, яким могутнім засобом пропаганди є українська пісня на чужині. Великі тріюмфи української пісні серед культурних чужинців виявляють найкраще, що українство завойовує собі щирі симпатії всюди там, де тільки люди пізнають український нарід і його культурні та мистецькі цінности.

Розкол серед гетьманців.

(Лист до Редакції.)

(Продовження.)

IV.

У самий рішучий спосіб став я протестувати проти ширення з гетьманського дому і з гетьманського вілома ідеольоґічного та організаційного хаосу, а ще більше проти смердяковщини (від Смердякова, прізвища одної постаті з романів Достоєвського) оцих Шеметівських, одобрюваних п. Скоропадським, писань — смердяковщини, убиваючої всяке завзяття, всякий порив, всяку охоту до творчої полеміки і дальшої праці. Бо як тут переконувати, що я не претендую на Магомета, а мої „Листи" на Коран? Як обороняти перед смердяковською насмішкою те, що для тебе святе — те, чому ти віддав цілого себе, свій спокій, своє здоровля, своє життя? За довгі літа громадської української праці досить надивився я на спустошення, ширені в українстві смердяковщиною. Тільки і тільки вона не дає повсякчасно „відродженому" українству дійсно відродитись. Тільки смердяковщина убиває в українстві всяку жертву трагічним питанням: і чи за таке варто умирати? Смердяковщина — це зараза стократ небезпечніша від цілого комунізму. Бо комунізм — антихристова *ідея*, у боротьбі з якою відродитись може *ідея* Христова. А смердяковщина — це трупний яд, викликуючий тільки розклад, гниль і смерть.

Захопивши тепер, завдяки п. Скоропадському, провід гетьманського руху в свої руки, і беручись за „державне будівництво", смердяковщина думає, що державу можна збудувати „прислухуючись до реальних інтересів", як це роблено досі на Україні з відомим наслідком протягом 1917—1920 рр. Бо чи-ж такими самими реалістами, як пп. С. Шемет і Ко, що спекулюють на реальнім „інтересі земельної власности" (пор. їх знаменитий „лист в аграрній справі", оголошений в останньому числі Бюлетеню Гетьм. Управи за Липень—Серпень 1930 р.) не були українські есери, що спекулювали на ще більш реальнім „інтересі земельного грабіжа"? — Держави — каже провідна думка моїх „Листів до братів-хліборобів" — будуються не викохуванням реальних інтересів, а *з гори прийнятою ясною державною ідеєю*. Така ідея є одиноким *мірилом вартости* для всяких реальних інтересів, для зрозуміння, які енерґії серед народу треба вважати державними і які противдержавними, і що в хаосі реального життя здійсненню ідеї держави помагає, а що заважає.

Панам, знаючим напевно, які реальні інтереси переможуть, очевидно ніяка ідейна організація, а з нею (для такої організації необхідні) ідейні авторитети непотрібні. Знищити авторитет Липинського, а якби це не вдалося, проголосити його божевільним; зломити організаційне Заприсяження; розпорошити організаційне ядро, а тим самим одкрити шлях всяким персональним затіям та амбіціям — хіба-ж це не дрібниці у порівнанні з міліонами куркулів, що стихійно силою своїх реальних інтересів скинуть більшовиків, збудують українську державу, і посадять Павла Скоропадського за його заслуги перед ними у 1918 р. на гетьманський престол? „Конфлікт Липинський—Скоропадський + Шемет + Скоропис, який тлів уже в самих зародках гетьманського руху і який на щастя цього руху вибухнув в повній силі вже тепер — пише один з осторонь від цього конфлікту стоячих гетьманців — це зударення не якихось особистих уподобань чи нездорових нервів, як це дехто хоче вмовити, а зударення *означеної монархічно-класократичної ідеї з браком усякої провідної* ідеї, це зударення тактики *політичного переконування українського громадянства* силою зорганізованої ідеї, а тактикою *політичної* спекуляції на ґрунті реалістичної УНР-івщини".

Моє домагання віддати на суд всіх гетьманців, а потім виключити з Ради Присяжних, розкладаючого нашу ідею і розвалюючого нашу організацію, п. Сергія Шемета, зустріло рішучий опір Гетьмана Скоропадського. Цей опір, як тепер показалось, мав свої цілі. В монархічно-класократичну ідею п. Скоропадський на ділі ніколи не вірив. Далекосяглого політичного розуму і мужности, щоби бачити, що Гетьманство на Україні здійснитись може лише по довгій ідейно-організаційній підготовчій праці, він не мав. Отже не диво, що по кількох літах примусового мовчання він стратив терпець „чекати" і рішив, що треба йому самому шукати шляху до гетьманування — шляху коротшого і більше практичного, ніж вказаний мною шлях політично-морального переродження України монархічно-класократичною ідеєю. Таким коротшим і більше практичним шляхом видались йому: здобута, завдяки нашій дотеперішній ідейно-організаційній праці, деяка особиста популярність і Шеметівські „реальні інтереси", тоб-то, виразно кажучи, еміґрантська політична спекуляція. Використовуючи мою фізичну неємогу їздити і безпосереднім особистим впливом, а не розпучливими листами, кінець завчасу оттаким намірам покласти, п. Скоропадський вступив на цей шлях від часу мого виїзду з Берліну, в осени 1927 р. *За всі ним від того часу зроблені політичні кроки* — [illegible] — зазначую і підкреслюю це для тих, що колись про ці речі довідаються — *він сам несе повну відповідальність*.

Отже від осени 1927 р. почалась боротьба між п. Скоропадським і мною за долю гетьманського руху. Бажаючи найбільшу для своїх планів перепону — в лиці моєї особи і моєї політичної ідеї — усунути, п. Скоропадський зпочатку пробував Шеметівськими писаннями мій авторитет у гетьманських колах знищити, потім за умово ненормального мене оголосити, а одночасно, для задержання при собі ідейних одиниць серед гетьманців, він при всякій прилюдній нагоді відмінював у суперлятивах моє прізвище з додатком, що мовляв, була високо заслужена, ним глибоко шанована, людина, але від праці розум загубила. Завершенням цієї акції мав бути „перший з'їзд гетьманців", що оце в кількости 10 людей відбувся в липні ц. р. в Ванзее і що мав „організаційно улеґалізувати" політичні похорони мої і моєї ідеї так, щоб наївним людям видавалось, що все — крім „недуги В. Липинського" — залишилось у „гетьманському центрі" по старому.

На цьому з'їзді була ухвалена під президією „правдолюбивого" п. Скорописа і під патронатом ванзейського гетьмана така резолюція:

„В справі неурядуючого Голови Ради Присяжних В. К. Липинського. З'їзд: вислухавши доклад Гетьманської Управи і ознайомившись з документами й листуванням, що торкається ряду непорозумінь, які за останій час виникали між ними неурядуючим через свою хворобу Головою Ради Присяжних У. С. Х. Д. — В. К. Липинським з одного боку і Радою Присяжних, Гетьманською Управою і поодинокими Гетьманцями з другого боку, констатує, що ні ідеольоґічних, ані програмових причин для згаданих непорозумінь не істнує, що єдиним джерелом всіх непорозумінь є фізична недуга п. В. К. Липинського, яка й унеможливила для керуючих органів нашого руху співпрацю з В. К. Липинським по питаннях біжучої реальної політики".

Отаку „резолюцію" підписав також і один греко-католицький священик. Підписав, думаю, тому, що той-же самий, засідаючий тепер в Гетьманській Управі і президії з'їзду п. Сергій Шемет, по наказу свого хлібодавця і за порадою „голови" п. Скорописа, який хвалиться, що моїх „Листів до братів-хліборобів" не читав і читати часу не має, скоренько вистукав на цій самій машинці і в цім самім передпокою другу резолюцію: „З'їзд констатує, що рух гетьманський розвиватиметься й далі на основах і ідейних підвалинах, створених В. К. Липинським"...

(Продовження буде.)

В. Липинський.

Радянська преса про саботажі.

„Правда" пише, що саботажі в Сх. Галичині не революційна боротьба селянства, яке розпочало саботажі самочинно. Ці саботажі на думку „Правди" не є роботою контрреволюційної і націоналістичної УВО, яка не має з селянством ніякого контакту.

Подайте вістоньку...

Рига. АТЕ. Робітники, що працювали при розвантаженні транспорту дерева із СРСР до Фінляндії найшли у возі лист, приліплений до дерева. Лист цей написаний по українськи, а як видно, писав його український робітник, висланий більшовиками на північ. У листі змальоване розпучливе положення робітників, арештованих на Рад. Україні за антибільшовицьку діяльність. Лист кінчиться благанням, щоби всі народи ратували радянських вязнів від загибелі.

Що діється на Україні?

Рига. АТЕ. На Рад. Україні викрито нову антибільшовицьку змову. ДПУ видало комунікат, з якого видно, що широко розгалужена орґанізація українських націоналістів мала виконати ряд саботажових актів для загострення ґосподарської кризи й викликання голодових заворушень. Арештовано 9 вищих радянських урядовців, між ними 5. міністра УНР Стасюка та керівника повстанчої організації „Козацька Рада" Плюта.

ОСТАННІ ВІСТИ

МИТРОПОЛИТ ШЕПТИЦЬКИЙ У МІН. СКЛАДКОВСЬКОГО.

Варшавська преса так змальовує авдієнцію митр. Шептицького у мін. вн. справ Складковського: Митрополит сказав, що прийшов інтервенювати в справі репресій у Сх. Галичині та сподіється, що його заходи злагідять положення. Митрополит жаліється на репресії поліції. — Мін. Складковський: На жаль мушу сказати, що гр.кат. духовенство не причиняється до успокоєння умів. — На замітку митрополита міністр каже, що духовенство могло оцінити бодай моральний бік підпалів, а того не зробило. Відношення гр.-кат. духовенства не таке, якого слід би надіятися.

Коли в розмові впали слова, що українське населення тероризовано, мін. Складковський додав, що коли українське населення тероризовано, то так далеко, що переховувало запальні засоби та зброю, щоби не наражувати себе підпалячам. Положення треба було признати досить поважним. Тому уряд мусів після 2 місяців вичікування, вислати своїх представників, щоби виловити тих, що були осередком злочинної акції та щоби якслід їх покарати. Вислідн переведеної акції такі: З одного боку найшли запальні засоби, з другого населення стало видавати в руки влади підпалячів і терористів. Вернулося довіря до влади. Тепер справа не в принціпіяльних національних питаннях, а в тому, аби справедливо покарати тих, які впроваджують заколот у Сх. Галичині та роблять незгоду серед місц. населення.

Опісля митрополит заапелював міністра, щоби зробити кінець поліційним репресіям.

У відповідь міністр повторив митр. Шептицькому кінець своєї розмови на тему репресій з львівським воєводою. А саме сказав міністр львівському воєводі, щоби репресії закінчив у відповідній хвилі, ні день запізно, ні день завчасно. Щоби ця хвиля надійшла, тепер нема що й говорити. Репресії ще не скінчилися, колиж би їх перервати, це моглоб дати найгірші вислідн.

Зчерги митрополит інтервенював у справі зачинення шкіл, питався, яке в тій справі становище міністра.

Міністр відповів, що ця справа не належить до його ресорту. Щож до його ос. становища, то він був одним із тих, які дорадили міністрові освіти припоровити якнайгостріші засоби. Бо міністр вн. справ знає випадки, де „українські вчителі виховували молодь в атмосфері скритовбивчих замахів". Краще, щоби українська молодь росла в льояльній держ.-творчій атмосфері пересічного дому, ніж у такій школі.

Митрополит жалівся вкінці на надужиття влади та зазначив, що ті надужиття кидають населення в руки комунізму.

Міністр відповів на це, що влада приверне порядок у Сх. Галичині якнайрішучіше та справедливо. У переводженій на велику скалю акції не ялося вдаватися в дрібниці, які на око можуть подобати на надужиття. Уряд ступив на шлях винищення чинників, які стараються анархізувати населення Сх. Галичини та з того шляху не заверне.

ВИБУХ БОМБИ У ЦЕНТРОСОЮЗІ.

Камениця Центросоюзу здемольована.

У четвер 2. жовтня, в год. чверть на одинацяту веч. вибухла бомба в 2-поверховім домі Центросоюзу та „Сільського Господаря" у Львові, р. г. вул. Зіморовича та Сташіца. Ціла вулиця Сташіца вкрита порозбиваним на дрібні кусні склом із вікон, віконними рамами та футринами із залізними кратами. Вибух був такий сильний, що кілька шиб вилетіло навіть у протилежних каменицях на вул. Зіморовича, як напр. у „Слові Польскім", польськім Педагогічнім Т-ві та камениці акц. Т-ва „Ходорів". Польські джерела повідомляють, що бомба вибухла в партеровім магазині. У мешканні сторожа камениці Данилівського (на поверсі) наслідком натиску повітря піднеслася долівка, вилетіли віконниці й шиби. Жінка Данилівського захоріла на потрясення нервів, а двоє дітей сила вибуху викинула з ліжка до другої кімнати. В магазині знищений весь крам, всі вікна з футринами повиривані, а головну браму вирвало зі завісів та викинуло на вулицю. Части вікон впали на другий бік вулиці аж у протилежний ресторан. Шиби повилітали у інших каменицях при вул. Зіморовича, Сташіца а навіть Осолінських. У камениці при вул. Сташіца ч. 3. в однім мешканні завалилася стіна, що прилягає до дому при вул. Зіморовича 20. Кількох прохожих поранили відломки шиб. На місці зявився гор. староста Галяс і представники поліції. Поліція обставила терен аж до приходу спец. комісії. У пятницю буде льокальна візія при участи суд. влади.

РЕВІЗІЇ Й АРЕШТУВАННЯ У ЛЬВОВІ.

У четвер рано відбулася ревізія в помешканні о. прал. Л. Куницького, якого, як відомо, арештували в Тернополі. — Тогож самого дня рано відбулася ревізія в помешканні інжиніра Юліяна Мудрака. Ревізії перевели теж у гімназійних бурсах УПТ. при вул. Хшановської 9. Арештували Богд. Кордюка (Пястів 7) студента фільософії.

РОЗПРАВА ЗА ШПІОНАЖУ.

Дня 2. жовтня в Перемишлі почалася розправа проти 6 гімн. абсольвентів і 2 селян: Вол. Кожуховського, студ. торг. академії у Львові, Вол. Біловуса з Яворова, Петра Дули гімн. абс., Льва Щура, гімн. абс., Петра Комаровського, гімн. абс., Йос. Капка, гімн. абс., Вас. Павлюка селянина та Мик. Карвацького селянина з Медики. Всі обвинувачені в протидержавній діяльности на терені Сх. Галичини, головнож у співпраці шпіонажі для сусідньої держави, Біловус і Карвацкий, що кількаразів переходили кордон і переносили почту, пляни й комунікувалися з управителями чужої розвідки, від яких діставали вказівки в Камянці та Києві. Обвинувачених боронять: д-р Загайкевич, д-р Ґросфельд і Розенблят-Гут.

ЩЕ ОДНА ЖЕРТВА ВАРТІВНИЦТВА.

У Товмачику переїхав поспішний поїзд вартівника залізничих шляхів і телефонів Дмитра Шелембина. Шелембин із змучення заснув на зал. шляху. Поїзд переїхав його і він згинув на місці.

ҐРАНАТА НА ЗАЛ. ШЛЯХУ.

Секційний робітник, що працював на зал. шляху у Ямниці (пов. Станиславів) найшов на шинах артилерійську ґранату калібру 7.5.

ВБИВСТВО УРЯДОВЦЯ.

Урядовець пов. уряду в Борщові Лехман вийшов на стрічу знакомого в напрямі Волковець. Кількасот метрів за Борщовом убив його невідомий убивник, вдаривши ножем у шию. Як підозрілого в убивстві арештували якогось Городецького.

ЗАЛІЗНИЧА КАТАСТРОФА В ЗАЛІЩИКАХ.

Дня 2. жовтня 7 вантажних ваґонів, поїзду, що їхав із Заліщик до Чорткова, наїхало на особовий поїзд. Сімох робітників було легко контужених. З Чорткова приїхали робітники та відчищують зал. шлях. Приїхала й зал. комісія, що розслідже причину катастрофи.

АРЕШТУВАННЯ ПОЛЬСЬКОГО РЕДАКТОРА.

У Варшаві арештували відповідального редактора, тепер ред. секретаря АВС Зомера. Свого часу засудили Зомера на 3 місяці вязниці за обиду гол. команданта поліції Малешевського. Тепер Зомера арештували в звязку з тим присудом.

НОВИНКИ

— **Ревізії.** У т. зв. Малій Семинарії у Львові перевела поліція дня 2. жовтня рано ревізію. Арештували п. Ів. Теслю, абсольвента фільософії, який вчив там ґеоґрафії. В Малій Семинарії приміщених є 107 питомців.

— **Важко побиті священики.** Довідуємося, що побиті греко-кат. священики: о. Евген Мандзій з Богатковець, о. Михайло Блозовський, катехит із Підгаєць і о. Мирон Головінський з Доброполя, наслідком побоїв борються зі смертю.

— **Вісти з Перемишля.** З певних джерел довідуємося, що арештованого перед кількома днями проф. Леоніда Бачинського, господаря „Інституту для дівчат“ випущено на волю. Так само звільнено всіх притриманих учениць і учнів середних шкіл. Затримані в арештах тільки пп. Босі і Стахів та адміністратор „Українського Голосу“ Паславський. Редакційний та адміністраційний льокаль „Українського Голосу“, як відомо, запечатано. Томуто цей тижневик не появляється.

— **Памяти Омеляна Поповича.** В неділю 5. жовтня стараниям Т-ва „Учительська Громада“ та учительства Р. Ш. у Львові в салі „Бесіди“ в год. 12. вполудне відбудеться **Святочна Академія** в память покійного Омеляна Поповича із такою програмою: 1) д-р М. Кордуба: Громадянська діяльність Ом. Поповича на Буковині; 2) Конст. Малицька: Спомини з учителювання на Буковині і Ом. Попович як педаґоґ і письменник. Комітет просить всіх, кому дорога память заслуженого громадянина, взяти в Академії участь.

— **Б. посол засуджений на 8 літ вязниці.** Окружний суд у Лодзі засудив б. комуністичного посла Тадея Жарського на 8 літ вязниці за державну зраду. Оборона внесла спротив.

— **Жертва „стшельцуф“ померла.** Як це вже писалось, на стації Кутно „стшельцуф“ їдучи на злаз до Торуня, постріляли телеграфіста Моравського. Моравський лежав у лічниці і дня 1. ц. м. помер.

— **Необережна дівчина.** У Ґвіздці Старім у Коломийщині 17-літня дочка дідича Марія Порохівна у неприсутности батька бавилась револьвером так необережно, що револьвер вистрілив й убив необережну дівчину на місці.

— **З учительських гараздів.** В 1929 р. учитель з Янівки б. Рожнітова Микола Тисовський був перенесений до Києця в Жидачівщині хоч у Янівці лишилась його дружина в той час дуже поважно хора, як це ствердили лікарі. Очевидно згаданий учитель приїзджав час до часу до Янівки відвідати свою хору жінку. Часті відвідини учителя Тисовського в Янівці чомусь здавались поліції підозрілі і станиця поліції в Рожнітові внесла дня 4. IX. ц. р. до старостна в Долині донесення, що учитель М. Тисовський, приїзджаючи до Янівки, „яко дзялач украіньскі“ має на населення сильний вплив і населення дуже любить його. Поліція бачить вину згаданого вчителя в тому, що 31. VIII. з його ініціятиви скликано в Янівці збори селян, на яких ухвалено внести до воєвідства рекурс проти ухвали гром. ради щодо оплат за громадське пасовисько, а крім того учитель Тисовський начебто підбурював селян проти війта Івана Мильова так, що цей побоюючись нападу, мусів цілу ніч не спати. В дійсности ніяких підбурювань селян не було, а тільки рожнітівська поліція дивиться кривим оком на кожного українського інтеліґента, що бодай трошки діяльний, тому ось за такі дрібниці вважає кожного вчителя українця небезпечним. І за такі то дрібниці учителя Тисовського перенесено також до іншого села та розлучено із дружиною, яка залишилась на давному місці.

— **Убив дитину.** У селі Вязовій в Жовківщині малоумний Кость Палій у приступі божевілля схопив малу дитину своєї сестри і кинув її до землі так сильно, що дитина незабаром померла.

— **Коли пильнують телеґрафічних дротів.** В Уторопах, косівського повіту, Ілько Грицюк із наказу поліції пильнував у ночі телеграфічних дротів, щоби їх саботажисти не знищили. Коли дорогою переходив інж. Іван Жак, вартовий вискочив з рова і думаючи, що це надходить саботажист — крикнув „стій!“ Іван Жак, підозріваючи, що то напад бандита, стріляв з револьвера і ранив Грицюка в шию.

— **Траґічна смерть маляря.** Польський маляр Адольф Гіронь малюючи у Рихвальді під Живцем церкву, упав із руштування й побився так, що незабаром помер. Померший маляр визначався як таланoвитий портретист і пейсажист.

— **Старшина польської армії перед судом.** Перед двома роками в Торуні розстріляно двох старшин Урбанка і Петрівського за шпіонажу. Поручник Кобаля надто щиро цікавився траґічною смертю цих двох старшин і занявся їх похоронами, що було для поліції підозрілим. Кобалю арештовано і і виявилось, що він разом із старшинами, яких розстріляно, провадив шпіонську роботу, за що його засуджено на 10 літ вязниці. Недавно виявилось крім того, що поручник Кобаля має на сумлінню ще і ріжні грошеві зловживання у 18. полку піхоти в Скерневичах. В половині жовтня в Лодзі відбудеться проти Кобалі нова розправа.

— **Комітетам Допомоги Політ. Вязням в Тернополі й у Львові** складаємо оцим щиросердечну подяку за правдиво батьківську опіку в час нашого увязнення. — **Бринявський Василь, Гошовський Богдан, Галиш Осип, Тарнавський Мирон.**

Лист до Редакції.

До Хв. Редакції „Діла“.

Вп. пане Редакторе! прошу ласкаво дати місце на сторінках „Діла“ слідуючим рядкам:

Від довшого часу тижневик „Українська Нива“ в Луцьку, яку видають „певні“ чинники, а редаґує емігрант п. Петро Певний, веде проти мене шалену кампанію. Роблються мені закиди, що відносяться до передвоєнних часів, переплутується дійсне з огидними вигадками, приписується мені виссані з пальця звязки, наводяться уступи чужих статтей і т. д., а при цьому кидається в мене найбільше брутальні лайки та зневаги. Про обєктивність нема й мови. А все те, що говорить на мою користь, як нагінки на мене з боку російської адміністрації, як судження мене в люблинському окружному суді за оборону селянських інтересів і т. д., все це промовчується.

Чому-ж „Українська Нива“ так бє мене й особливо в теперішньому передвиборчому часі? Чому на поборювання мене, коли взяти під увагу місце в газеті, яке уділяється мені, вона витратила багато тисяч польських золотих? Очевидно тому, що я роблю щось корисне для українського селянства та що це селянство, бачучи мою працю, ставиться до мене прихильно. Ясно, що метою її є й те, щоби пошкодити українському національному виборчому бльокові.

А може „Українська Нива“ це робить з якоїсь засади? Тоді чому вона не пише проти п. Богуславського? Бо він у таборі тої самої „Ниви“. А чи її редактори велиб проти мене таку атаку, колиб я був з ними? Очевидно, ні. Коли в 1928 р. п. Певний підійшов до мене в Варшаві (Варецька, 9) і запропонував мені стати на листу 1 на першому місці по берестейській окрузі, а другого разу, — щоб я взяв участь у газеті, яку він збирався видавати (яку, не знаю), тоді я був добрим українцем, але коли я ці пропозиції, зрозуміло, відкинув, тоді почалося „нищення“ мене.

„Українській Ниві“, щоби вона не виписувала на мене, я не відповідав і відповідати не буду. Чому? Бо вона не є українським часописом, а голос її не є голосом українського громадянства. Вона видається за відомі гроші (за чиї, про це скажуть друкарі) і метою має нищити всіх тих, що приносять бодай яку-небудь користь українському народові.

Я відповім лише тоді, коли цього зажадає українське незалежне громадянство в особі компетентних політиків і істориків, бо питання передвоєнної Холмщини є вже питанням історії, а не вулиці.

Мені редактори й співробітники „Української Ниви“ кидають найобразливіші лайки. Проти них я безборонний. Відповідати лайками я не звик. Про п. Певного міг би сказати дуже цікаві річі, але мене не вчили прати чужу білизну. До самосуду ні духово, ні фізично я не здібний. А таких, як редактори й співробітники „Української Ниви“ не судять. Ми ще не чули, щоби сягнула караюча рука тих, що щоденно плюгавлять український нарід, нищать українські культурні й господарські установи, школи, монастирі й т. д. А „Українська Нива“ робить щось подібне: не для кожного ясно. Я можу звернутися лише до найвищого суду — суду українського незалежного громадянства, про який сказано вище.

Мені за мою працю для українського селянства улаштовують тортури, щоби змусити мене залишити поле праці. Але цього мало. Мені весь час кидають найріжноманітніші погрози знищення й не тільки морального. На всякий випадок подаю це до відома українського громадянства, щоби воно було поінформоване про стан справи на випадок, колиб ці погрози здійснилися.

Зі свого боку заявляю, що праці не залишу, не зважаючи на всі тортури й погрози, бо вірю, „що буде суд і буде кара“.

В. Островський.

Ціни набілу у Львові.

„Маслосоюз“ платив кооперативам дня 2. жовтня ц. р. масло експортове пріма 4·[illegible]0 зол., масло десерове пріма 3·80 зол., літра молока 0·19 сотиків; літра сметани 1·50 зол., копа яєць 10·30 зол.

Куток мови.

На запит, чи не знає хто народніх слів на деякі поняття, які досі передаємо тільки німецькими словами, дістали ми кілька пояснень від наших читачів. „*Пех*“ кажуть нам заступати „*невдачею*“, а „маю пеха“ — „не йде мені, не вдається мені“. Не є це зовсім те саме, бо „пех“ переслідує когось, а „невдача“ є вже наслідком того переслідування. „*Джиґун*“ подаємо вам за „гохштаплера“, значить: елєґант, франт, а „*гохштаплер*“ — це людина, що живе понад стан та хоче прикидатися чимсь більшим, як є.

„*Нова Зоря*“ ч. 75.: „розходиться о знання й о віру“ і „ходить о масові явища“ — звичайні польонізми. Такі-ж польонізми „опускав запал“ зам. покидав; „се дійсно грозить“ зам. загрожує; „полоса“ (рос.) праю“ зам. смуга; „знаходили податний ґрунт“ (польонізм) зам. находили пригожий (податливий)...

СПОРТ

Де наші легкоатлети?

В дні 7. вересня відбулися у Львові т. зв. краєві легкоатлетичні змагання, влаштовані Українським Спортовим Союзом. У змаганнях взяли участь тільки змагуни(нки) перемиського „Беркута" в числі 12 (у тому 3 жінки) і 3 (словами: трьох) представників Львова. Це просто сором, що у нас так сильно підупала одна з найкращих і найбільш ріжноманітних ділянок спорту, а саме: легкоатлетика. Слід також замітити, що ні старше громадянство ні молодь Львова не виявили просто найменшого зацікавлення тими змаганнями, які відбулися майже у відсутности публики.

Нас просять подати вислідп тих змагань:

Осяги жінок:

I. **Біг 60 м.:** 1) Секела 8.3 сек., 2) Сенечко. Стартували лише дві змагунки з „Беркута". Секела установила український рекорд.

II. **Стусан кулею:** 1) Гусар 6.59 м., 2) Сенечко 6.54 м., 3) Секела 6.35 м.

III. **Мет диском:** 1) Гусар 26.48 м. (зах.-укр. рекорд), 2) Секела 26.45 м., 3) Сенечко 23.48 м. Дві змагунки побивають попередній рекорд.

Осяги мущин:

I. **Біг 100 м.:** 1) Біницький 11.9 сек., 2) Семчишин 12.1 сек. Оба змагуни з „Беркута".

II. **Біг 800 м.:** 1) Медвідь 2:18, 2) Біницький, 3) Свита. Всі з „Беркута".

III. **Скок вгору:** 1) Ковальчик 1.50 м., 2) Дмитришин 1.48 м. Оба з „Беркута".

IV. **Скок удовжінь:** 1) Петріна (УССК) 5.68 м., 2) Ковальчик („Беркут") 5.42 м., 3) Біницький („Беркут") 5.30.

V. **Стусан кулею:** 1) Круль (УССК) 10.93 м., 2) Ганчук („Беркут") 10.00 м., 3) Романець („Беркут") 9.82 м.

VI. **Мет диском:** 1) Гнатейко (УССК) 32.19 м. (поза конкурсом 33.04 м.), 2) Круль (УССК) 31.95 м., 3) Андронік („Беркут") 30.24 м.

VII. **Мет ратищем:** 1) Гнатейко (УССК) 40.28 м., 2) Дмитришин („Беркут") 38.28 м., 3) Андронік 37.10 м.

З судової салі.

Школа, що в нас не так як у Бостоні.

Дня 29. вересня у Львові перед судом присяглих відбулась розправа, на якій б. прокуратор, а тепер оборонець д-р Гіртлер виголосив дуже цікаву промову, через яку то ми передруковуємо із „Хвілі" замітку про згадану розправу:

„Перед кількома місяцями в помешканні Генрика Тепліца при вул. Потоцького виковано влом. Злодії забрали кілька річей, вартости 1000 зол. Дня 15. травня поліція арештувала під замітом цього влому давніше караного за крадіж Петра Ковальчука. Арештований признався до вини. Вже у слідчого судді Ковальчук відкликав зізнання вложені на поліції, заявляючи, що ці зізнання вимушені биттям. Він твердив, що крадіжи не виконав, але коли його спроваджено на поліцію, кілька функціонарів знопікувалось цим та потурбувало його так, що визначний лікар приняв його до лічниці. Також на вчорашній розправі Ковальчук, який собою представляє людину-руїну, віддтримав давну оборону. Свідок лікар зізнав, що справді четвертого дня по арештуванню Ковальчука у нього ствержено кілька шрамів, які можуть походити від побоїв і що Ковальчук від 19. травня перебував у лічниці. Обвинувачений оповідав прямо неймовірні сцени биття. Якщо навіть частина з того є правдою, то треба ламати руки, що щось таке є можливе. Йому начебто лили воду до носа і штошканцями та копанням спричинювали такі поважні рани, що його мусять оперувати. Йому начебто не щадили побоїв у пяти.

Свідки поліційні функціонарі все це заперечили.

Судовий процес не виявив вини обвинуваченого.

Оборонець д-р Гіртлер заявляє: „Коли перед 18 роками був я прокуратором в Золочеві, у прокуратурі явився представник поліції в Бостоні, людина з університетською освітою, з документами, з яких виходило, що серед інквізитів слідчого суду в Золочеві є тип, якого бостонська поліція шукає за кілька вбивств доконаних у Бостоні. Я запровадив його до вязниці і показав йому типа, якого йому було треба. Репрезентант американської поліції звернувся до злочинця, якому ще вини не доказано, подаючи йому руку, із такими словами: „Витаю вас, американський горожанине! Судова влада в Бостоні обвинувачує вас в убивстві" і т. д. Шкода, що в нас не так, як у Бостоні.

Суд увільнив Ковальчука від злочину, який йому закидали.

Дописи.

ПІДГАЄЧЧИНА. *(З культурно-освітнього життя в Шумлянах.)* Заходом читальні „Просвіти в Шумлянах відбувся дня 14. і 21. вересня ц. р. концерт у честь Шевченка. Концерт зачався відспіванням „Заповіту". По промові слідували на переміну точки хорові з деклямаціями. І деклямації і хорові продукції були виконані захоплюючо та викликували оплески і домагання надатків. Свято закінчилося відспіванням „Ще не вмерла" і полишило по собі на довгий час милий спомин. — Замітити годиться, що освітньою працею в читальні в Шумлянах займається студент техніки п. Роман Дудкевич і що життя в читальні оживає тоді, як він приїде до Шумлян на святочні чи великі ферії. Підчас цьогорічних ферій приготовив він кілька вистав, між іншими надзвичайно старанно Франкового „Учителя", приготовив також хор до відсвяткування ювилею Ексц. Митрополита, що відбувся 17. серпня, а тепер ще й до концерту в честь Шевченка. Праця в читальні в шумлянських обставинах утруднена тим, що є там люди, котрі мають переконання, що „хлопові читальні не треба, а радше ґралі в руки". Ті люди роботу інших уміють лиш критикувати і хотілиб, аби їм самим приписати незаслужені подвиги. Одначе молодь села гуртується радо і з довірям коло особи п. Романа Дудкевича і цінить високо його безкорисну, ідейну працю над піднесенням нашого села. Висловом вдячности читальників для праці п. Дудкевича була горяча подяка представника читальні, зложена йому прилюдно по останім концерті.

Близький сусід.

ТЕРЕБОВЕЛЬЩИНА. *(Посвячення церкви в Млиниськах.)* Дня 28. п. м. відбулося торжественне посвячення церкви в селі Млиниськах парохії кобиловолоцької. Невеличка церковця і вже добре старенька (походить ще з 1670 р.) була підупала. Заходами місцевих громадян дав місцевий дідич ґраф Борковський дерево і церковцю відновлено та цілковито перебудовано. Акту посвячення доконав о. кан. С. Мохнацький з Теребовлі в асисті о. пароха з Кобиловолок Чарторийського і дооколичного духовенства. Українців у Млиниськах небогато, але всі вони, хоч не дуже заможні, радо жертвували датки на обнову церковці і тим дали доказ своєї нац. свідомости та глибокого привязання до своєї церкви.

За редакцію відповідає Олександер Костик. Видає Видавнича Спілка „Діло". З друкарні Видавничої Спілки „Діло", Львів, Ринок ч. 10.